

Nationalmuseet
National Museum of Denmark

Dendrokronologisk undersøgelse af våningshus, Lågåsen, Våge, gnr. 2, bnr. 37, Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke

NNU rapport 1 – 2014 af Charlotte Kure Brandstrup

Våningshus, "Lågåsen", Våge, gnr. 2, bnr. 37, Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke

Bygningstype: Våningshus

Gårdsnavn: Lågåsen

Gnr./Bnr.: 2/37

Koordinater: (WGS84) 58.227653°/ 6.556590°

Kommune: Flekkefjord

Fylke: Vest-Agder

Formål: Datering samt opbygning af grundkurve

Undersøgt af: Charlotte Kure Brandstrup

NNU j.nr.: A9079 Januar 2014

Publicering: Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk). Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.

Tømmer

Undersøgt 11 prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*). Seks prøver er dateret. 10 prøver er trekanter (Figur 1) taget fra loftgavlen mod nord-øst og syd-vest. Én prøve er fra 2. etage, i skabet på børneværelsets syd-østvæg.

Loftet, gavl mod nordøst

N2630019: Prøve nr. 1 omfatter 60 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. Prøven er ikke dateret.

N2630029: Prøven nr. 2 omfatter 45 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. Prøven er ikke dateret.

N2630039: Prøven nr. 3 er præget af utallige meget små og/eller falske årringe. Der er 21 årringe der kan måles. Prøven er derfor ikke egnet til dendrokronologiske undersøgelser og er kasseret.

N2630049: Prøven nr. 4 omfatter 76 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. De målte årringe er dateret til 1739-1814.

N2630059: Prøven nr. 5 omfatter 100 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. De yngste 28 årringe er fjernet da de var

anormale med enten meget smalle eller falske årringe. Den målte kurve er dateret til 1709 – 1780. Med de ekstra 28 år, bliver den yngste årring dateret til 1808.

N2630069: Prøven nr. 6 omfatter 56 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. De målte årringe er dateret til perioden 1765-1820.

N2630079: Prøven nr. 7 omfatter 61 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. De målte årringe er dateret til perioden 1769-1829.

Loftet, gavl mod sydvest

N2630089: Prøven nr. 8 omfatter 80 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. De målte årringe er dateret til perioden 1737-1816.

N2630099: Prøven nr. 9 omfatter 63 årringe. Det er ikke muligt at registrerer splintved. Prøven er ikke dateret.

N2630109: Prøven nr. 10 omfatter 48 årringe. Det er ikke muligt at konstatere splintved. De målte årringe er dateret til perioden 1768-1815.

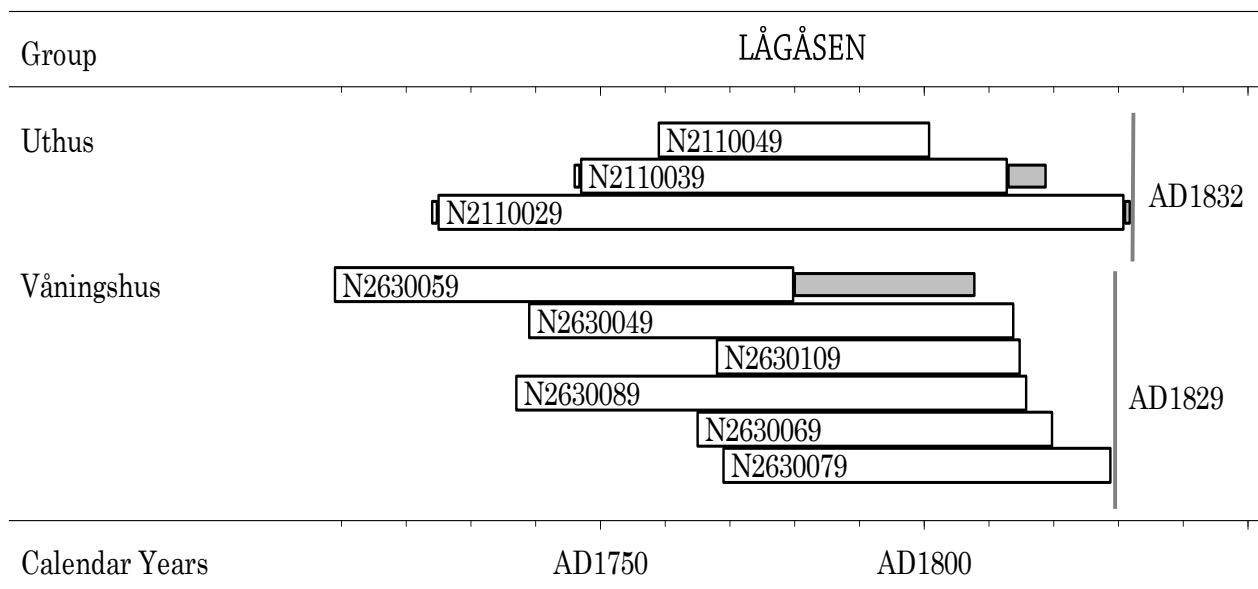
2. etage væg mod sydøst

N263011A og N263011B boreprøver (11A & 11B) fra samme stokke. Prøverne omfatter henholdsvis 34 og 45 årringe. Årringskurverne kan ikke synkroniseres med hinanden eller dateres.

Figur 1: Prøvetagning på loftet. Efter udtagning af prøvetrekanter til dendrokronologisk undersøgelse.

Resultatet vises i Figur 2 sammen med resultatet fra den dendrokronologiske undersøgelse af ”uthuset” på samme grund (se NNU rapport 27 – 2011). Den yngste bevarede årring fra ”uthuset” daterer til 1832 og den yngste bevarede årring fra ”våningshuset” daterer til 1829. Da der ikke er noget synligt bark eller splintved på prøverne kan der ikke bestemmes noget fældningstidspunkt, men at træerne hvor tømmeret til de to huse stammer fra er fældet efter henholdsvis år 1829 og 1832.

Figur 2: Absolut datering af årringskurverne fra Lågåsen våningshus, samt uthus (se NNU rapport 27 – 2011). De grå felter indikerer årringe der er anormale og hvor de anormale årringe er taget fra. Den yngste målte årring fra ”uthuset” er dateret til 1832 og den yngste daterede årring fra ”våningshuset” er dateret til 1829.

De daterede årringskurver er sammenregnet til to middelkurver. N263M001 er den beregnede middelkurve af de daterede årringskurver fra ”våningshuset”. N263M002 er den beregnede middelkurve af de daterede årringskurver fra ”våningshuset”, samt ”uthus”.

Middelkurverne er søgt dateret med referencekurver for fyrretræ fra Skandinavien. Af Tabel 1 fremgår det ud fra *t*-værdierne, at tømmeret, der er brugt til Lågåsen ”våningshus” og ”uthus”, formentlig stammer fra træer, der har vokset i Vest-Agder.

Tabel 1: Absolut datering. *t*-værdier. Middelkurverne fra våningshus og uthus, krydsdateret med referencekurver fra Vest-Agder.

Filenames	-	-	N263M001	N263M002	Referencekurver
-	start	dates	AD1709	AD1709	
-	dates	end	AD1829	AD1831	
superno1	AD781	AD1988	4.72	6.38	Norge ²⁾
VA_2011_3	AD1223	AD1879	6.10	8.55	Vest-Agder med Aaseral ¹⁾
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	6.69	9.36	Vest-Agder minus Aaseral ¹⁾
Aaseral2	AD1223	AD1857	-	3.12	Aaseral ²⁾

1) Udviklet af Claudia Baittinger & Niels Bonde, Nationalmuseet

2) Udviklet af Thomas Bartholin, Scandinavian dendro

Referencer

t-værdier:

Baillie, M.G.L. & Pilcher, J.R., 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research, *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14

Grundkurver:

Undersøgelser som bidrager til bestemmelse af det undersøgte materiales oprindelsessted (træernes voksested), dvs. *dendroproveniens* kan kun udføres takket være et udstrakt samarbejde med kolleger fra laboratorier i Europa, som udfører dendrokronologiske undersøgelser og udarbejder dendrokronologiske grundkurver til dateringsformål.

Katalog over prøver

N2630019.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod NØ 1 stokk over gulv - 1
Raw Ring-width PISY data of 60 years length
Undated; relative dates - 0 to 59
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 136.18 Sensitivity 0.16

N2630029.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod NØ 2 stokk over gulv - 2
Raw Ring-width PISY data of 45 years length
Undated; relative dates - 0 to 44
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 131.42 Sensitivity 0.23

N2630049.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod NØ 4 stokk over gulv - 4
Raw Ring-width PISY data of 76 years length
Dated AD1739 to AD1814
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 111.13 Sensitivity 0.13

N2630059.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod NØ 5 stokk over gulv - 5
Raw Ring-width PISY data of 72 years length
Dated AD1709 to AD1780
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 131.42 Sensitivity 0.17

N2630069.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod NØ 6 stokk over gulv - 6
Raw Ring-width PISY data of 56 years length
Dated AD1765 to AD1820
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 184.77 Sensitivity 0.20

N2630079.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod NØ 7 stokk over gulv - 7
Raw Ring-width PISY data of 61 years length
Dated AD1769 to AD1829
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 123.21 Sensitivity 0.27

N2630089.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod SV 3 stokk over gulv - 8
Raw Ring-width PISY data of 80 years length
Dated AD1737 to AD1816
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 109.04 Sensitivity 0.30

N2630099.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod SV 4 stokk over gulv - 9
Raw Ring-width PISY data of 63 years length
Undated; relative dates - 0 to 62
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 180.35 Sensitivity 0.25

N2630109.d

Title : A9079 Lågåsen Hidra 2B Gavl mod SV 5 stokk over gulv - 10
Raw Ring-width PISY data of 48 years length
Dated AD1768 to AD1815
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 178.10 Sensitivity 0.15

Completed 15:03:47 9/1/2014

+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	HIDRA 2B
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Flekkefjord 1004
Gnr/Bnr:	2/37
Koordinater:	58.227653°/ 6.556590°
Prøvene tatt av:	HP+IV+CB+CC
Dato for prøver:	17-10-2013

Prøve nr.	Sted/Rom	Bark	Yte	Bearb.	Fyrretræ, prøver taget på loftet		
1	Trekant Loftet	Gavl mod NØ		?	x	1. stokk over gulv	
2				?	x	2. stokk over gulv	
3				?	x	3. stokk over gulv	
4				?	x	4. stokk over gulv	
5				?	x	5. stokk over gulv	
6				?	x	6. stokk over gulv	
7				?	x	7. stokk over gulv	
8			Gavl mod SØ		?	x	3 stokk over gulv
9					?	x	4. stokk over gulv
10					?	x	5. stokk over gulv
11A	Boreprøve	Sørvegg skab i			x	3. stokk over gulv	
11B	2. etage	børneværelse			x	3. stokk over gulv	

Kælder: gl. laftestokk → boreprøve, kasseret, for få årringe.